

JONGEREN

OVER KINDERMISHANDELING

ONDERZOEKSVERSLAG NJR PANEL

'HET IS FIJN OM JE
VERHAAL KWIJT
TE KUNNEN'

PANELONDERZOEK

JONGEREN OVER KINDERMISHANDELING

Inhoudsopgave

04 Inleiding

05 Resultaten

- 05 Kenmerken onderzoekgroep
- 06 Kennis over kindermishandeling
- 08 Houding ten aanzien van kindermishandeling
- 12 Praten over kindermishandeling
- 14 Rol van jongeren bij kindermishandeling
- 18 Aanpak van kindermishandeling

22 Conclusies & aanbevelingen

Bijlage:

- 24 Vragenlijst

OVER HET NJR PANEL

Het NJR Panel is een uniek en representatief onderzoeksinstrument dat jongeren al tien jaar de kans geeft om hun mening te geven over onderwerpen die hen aangaan. Verspreid over Nederland zijn er van alle opleidingsniveaus meer dan duizend jongeren van 12 tot en met 21 jaar die onderdeel uitmaken van het panel. Het panel voorziet in de behoefte van professionals om meer te weten te komen over jongeren anno nu. Daarom wordt vaak samengewerkt met partners uit het veld. Het NJR Panel is oorspronkelijk ontwikkeld door professor Micha de Winter van Universiteit Utrecht.

INLEIDING

De jongeren uit het representatieve landelijke jongerenpanel van NJR hebben zich dit keer laten horen over kindermishandeling. In dit verslag is te lezen hoe jongeren in Nederland tegen kindermishandeling aankijken, hoe zij vinden dat kindermishandeling bestreden moet worden en welke rol ze daar zelf bij willen spelen.

Er zijn in Nederland naar schatting jaarlijks bijna 119.000 kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar die slachtoffer zijn van kindermishandeling. Zij krijgen te maken met lichamelijke of psychische mishandeling of gaan gebukt onder verwaarlozing of seksueel misbruik. Onze samenleving is het aan zichzelf verplicht dit niet toe te laten en kindermishandeling met vereende krachten te bestrijden. Het ontwikkelen en uitvoeren van een effectieve aanpak is daarom nodig en het perspectief van jongeren op kindermishandeling is daarbij een noodzaak. Op initiatief van en in samenwerking met Augeo Foundation heeft NJR daarom de Jongerentaskforce Kindermishandeling opgericht. Deze Jongerentaskforce bestaat uit jongeren die zelf met kindermishandeling te maken hebben gehad en jongeren die vanuit een ander perspectief van dichtbij betrokken zijn (geweest) bij kindermishandeling.

Dit onderzoeksverslag dient ter inspiratie en input voor de Jongerentaskforce Kindermishandeling. Daarnaast geeft dit onderzoek het maatschappelijk veld de kans zich te verrijken met het perspectief van jongeren in Nederland op kindermishandeling.

NJR

Bij NJR werken jongeren samen om het beste uit zichzelf te halen en daarmee impact te hebben op hun wereld, van hun eigen straat tot aan de VN. NJR is de vereniging van landelijke jongerenorganisaties en verbindt jongeren met overheden en organisaties die zich richten op jongeren en jeugdbeleid.

Augeo Foundation

Voor een effectieve aanpak van kindermishandeling is het belangrijk dat de stem van kinderen gehoord wordt. Daarom heeft Augeo het initiatief genomen voor de Jongeren Taskforce Kindermishandeling. Augeo is een particuliere stichting en zet zich in voor de veiligheid en het welzijn van kinderen en gezinnen. Dit doet Augeo onder meer door online leermaterialen te ontwikkelen, zoals e-learningcursussen en het online Tijdschrift Kindermishandeling. Professionals die met kinderen en ouders werken, leren zo hoe je signalen van misbruik, mishandeling en verwaarlozing herkent en wat je kunt doen om een kind en gezin te helpen.

RESULTATEN

KENMERKEN ONDERZOEKSGROEP

Aan het onderzoek hebben 787 jongeren meegedaan. De gemiddelde leeftijd van de leerlingen is 15 jaar. De onderzochte groep bestaat uit 412 meisjes (53%) en 367 jongens (47%). Van de onderzochte jongeren volgt 34% het vmbo, 15% het mbo, 19% de havo en 31% het vwo.

Meer dan driekwart van de jongeren (80%) heeft ouders die beiden in Nederland zijn geboren. Onder de respondenten heeft 20% één of twee ouders die in het buitenland zijn geboren. De meeste jongeren uit die groep hebben één of twee ouders uit een niet-westers land¹.

13% van de jongeren, in totaal 102 respondenten, heeft het thuis erg moeilijk gehad of zich onveilig gevoeld. Hieronder wordt verstaan dat hij of zij thuis te maken heeft gehad met een ouder of een ander volwassen persoon die hem of haar bijvoorbeeld sloeg, geen aandacht gaf, regelmatig uitschold, slecht te eten gaf, op een seksuele manier aanraakte of aansprak. Ook (verbaal) geweld tussen ouders wordt hieronder geschaard.

¹ Het CBS rekent iemand tot allochtoon als ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika (inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba) en Azië, met uitzondering van Indonesië en Japan. Op grond van hun sociaaleconomische- en culturele positie worden allochtonen uit de laatste twee landen tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in voormalig

Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin. (bron: <http://www.cbs.nl>) Een westerse allochtone jongere kan bijvoorbeeld ook een ouder hebben die in België is geboren. En een jongere met vier Marokkaanse grootouders kan autochtoon zijn, als de ouders van die jongere in Nederland geboren zijn.

LEER JONGEREN DAT DE MISHANDELAAR ZICH ZOU MOETEN SCHAMEN, NIET ZIJ. (MEISJE, 17, VWO)

KENNIS OVER KINDERMISHANDELING

Kindermishandeling is een bekend begrip bij jongeren. Met name geestelijke en lichamelijke mishandeling worden vaak genoemd als aan jongeren wordt gevraagd waar zij aan denken bij kindermishandeling.

Naar schatting worden er in Nederland 119.000 kinderen mishandeld, gemiddeld in elke schoolklas één². De meeste jongeren denken dat er 100.000 kinderen of minder in Nederland mishandeld worden. 18% denkt dat er 120.000 kinderen mishandeld worden. Opvallend is dat jongeren die zelf slachtoffer zijn (geweest) van kindermishandeling vaker 120.000 als antwoord geven.

Zes op de tien jongeren kennen organisaties bij wie jongeren om hulp kunnen vragen als ze worden mishandeld (tabel 1). Voornamelijk meisjes en hoger opgeleide jongeren kennen deze instanties. Vier op de tien kennen deze organisaties niet.

TABEL 1

Ken jij organisaties bij wie je om hulp kunt vragen als je wordt mishandeld?

Ja	60%
Nee	40%

² IJendoorn, M.H., e.a. (2011). Kindermishandeling in Nederland anno 2010. De tweede nationale Prevalantiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen (NPM-2010). Universiteit Leiden en TNO.

De Kindertelefoon wordt het meest genoemd; zeven op de tien jongeren geven deze instantie als voorbeeld. Maar ook Jeugdzorg, Kinderbescherming en de politie worden vaak aangehaald.

In april 2013 heeft het kinderprogramma *het Klokhuis* een competitie uitgeschreven om een logo te maken dat kindermishandeling bespreekbaar maakt. Dit gebeurde in samenwerking met de Bernard van Leer Foundation. 16% van de jongeren zegt het winnende logo te kennen (tabel 2).

TABEL 2

Ken jij dit logo?

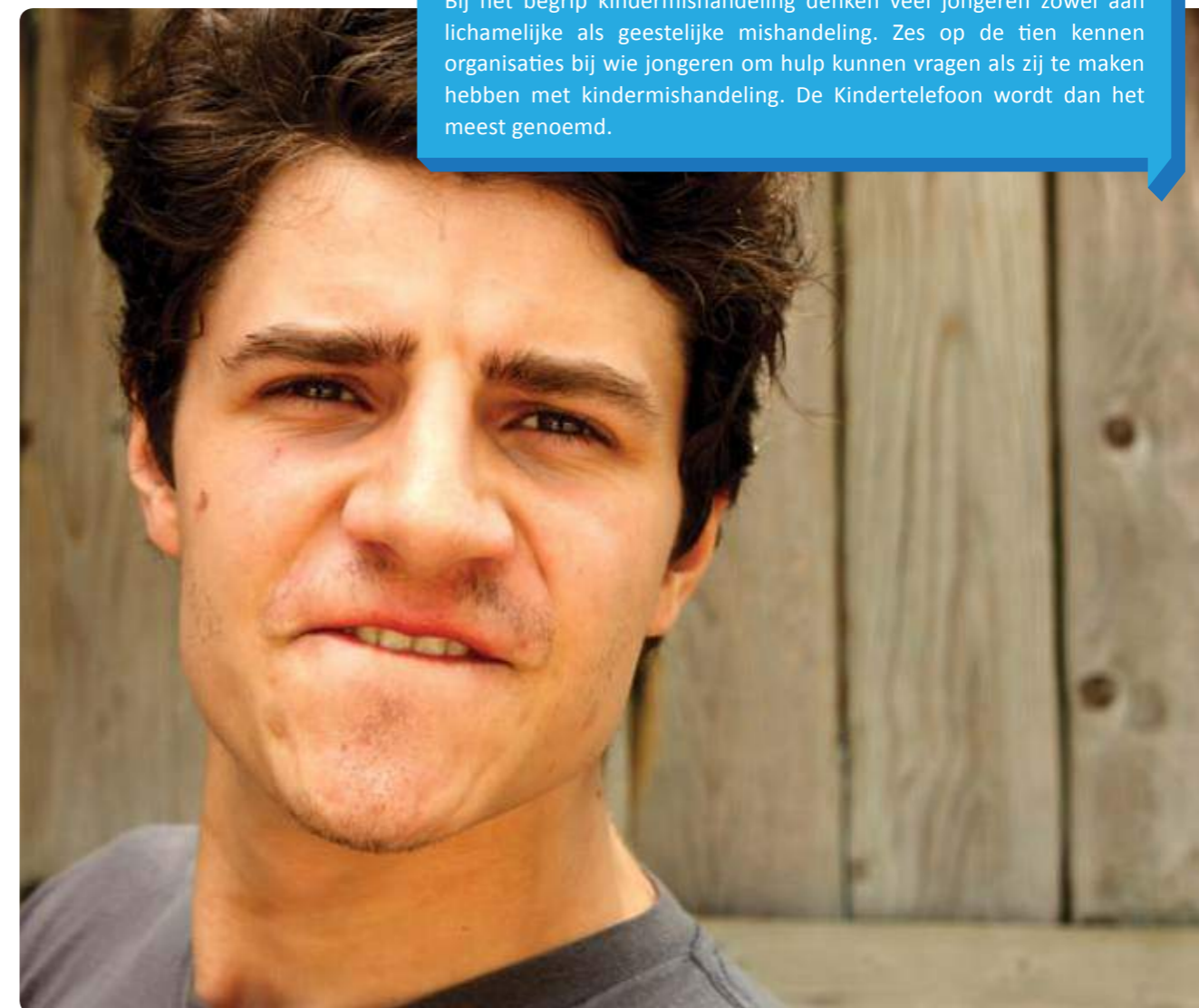
Ja	16%
Nee	84%

Logo ontworpen door : Lisanne van Es & Tugçe Kamali

SAMENVATTING

Bij het begrip kindermishandeling denken veel jongeren zowel aan lichamelijke als geestelijke mishandeling. Zes op de tien kennen organisaties bij wie jongeren om hulp kunnen vragen als zij te maken hebben met kindermishandeling. De Kindertelefoon wordt dan het meest genoemd.

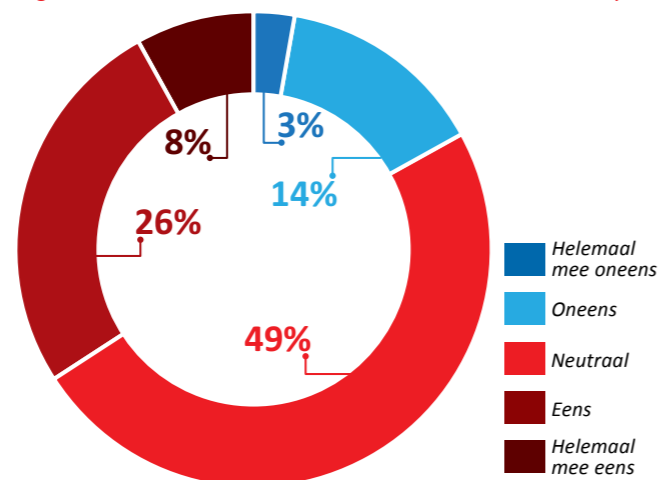
MAAK BEKEND WAT MISHANDELING MET KINDEREN DOET. (JONGEN, 15, VWO)

HOUDING TEN AANZIEN VAN KINDERMISHANDELING

Om meer zicht te krijgen op de houding van jongeren ten aanzien van kindermishandeling hebben de jongeren een aantal stellingen voorgelegd gekregen. In deze paragraaf zijn de resultaten die hieruit zijn voortgekomen weergegeven.

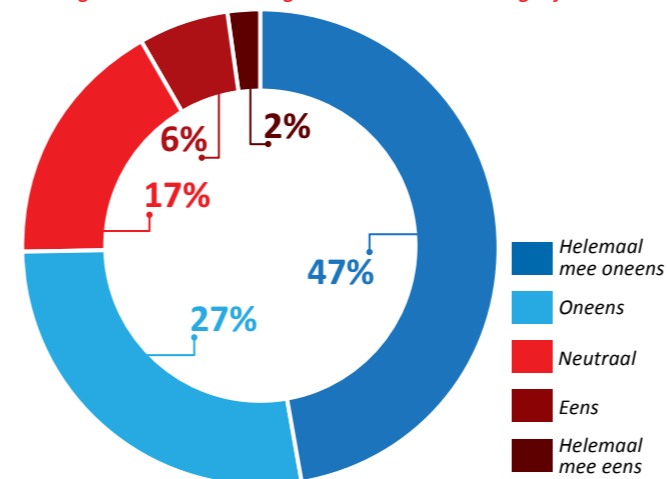
Ruim een derde van de jongeren (34%) is van mening dat ouders die hun kind mishandelen, dit expres doen (figuur 1). Vooral jongens zijn het daarover eens. Bijna de helft (49%) heeft er geen mening over; dit zijn voornamelijk jongeren die zelf slachtoffer zijn (geweest) van kindermishandeling. 17% is het oneens met deze stelling.

Figuur 1. Ouders die hun kind mishandelen doen dit expres.

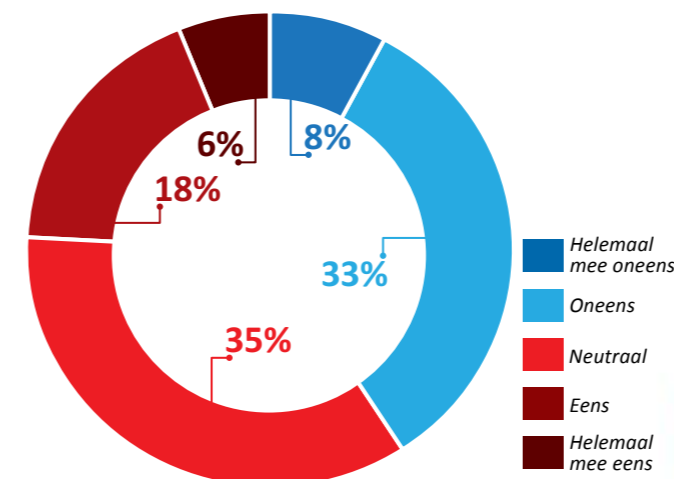
Bijna driekwart (74%) van de jongeren is het oneens met de stelling dat ouders hun kinderen mogen slaan als ze lastig zijn (figuur 2). Een kleine groep (8%) is het er wel mee eens en 17% heeft er geen mening over.

Figuur 2. Ouders mogen kinderen die lastig zijn slaan.

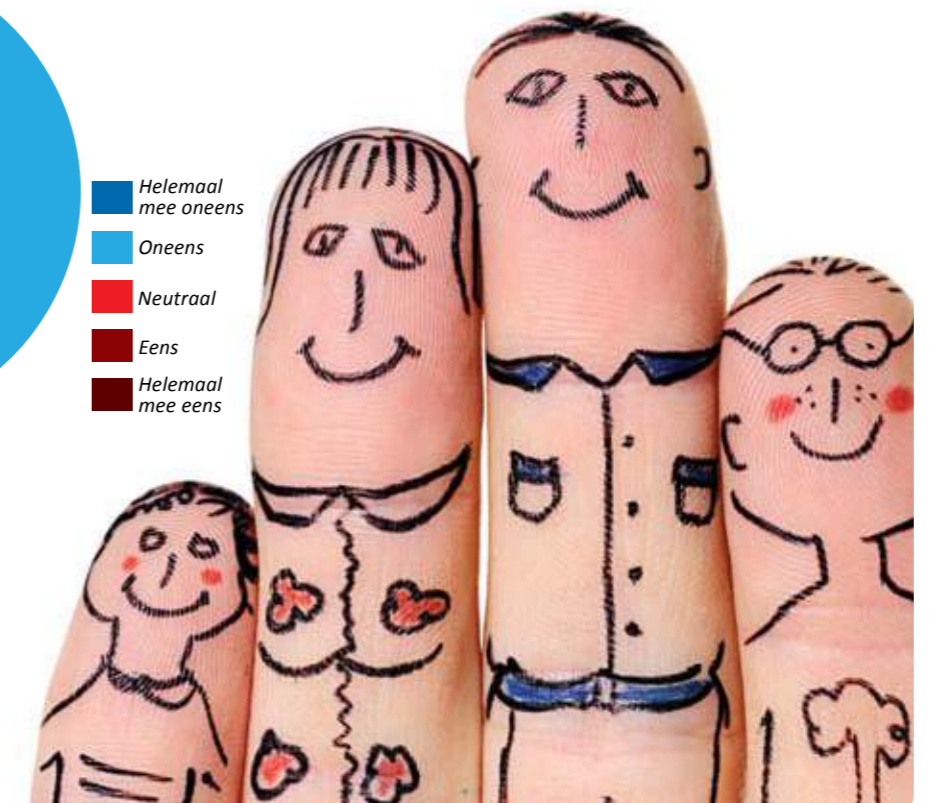
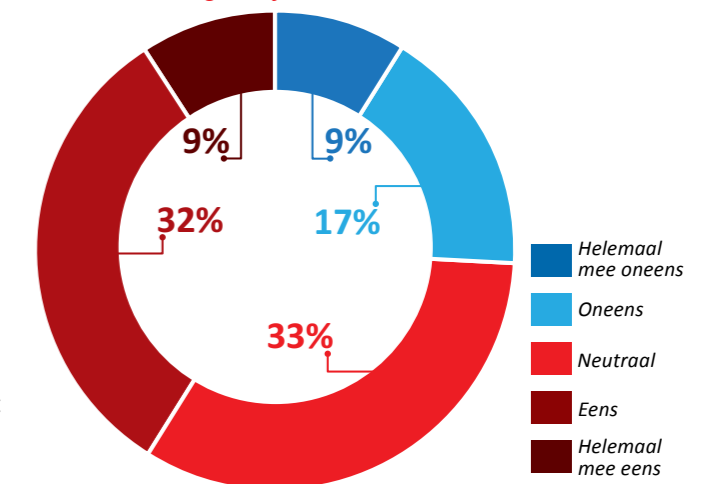
Bijna een kwart (24%) is het eens met de uitspraak dat ouders die hun kind mishandelen niet van hun kind houden (figuur 3). Vooral jongens denken daar zo over. Ruim vier op de tien jongeren (41%) zijn het niet eens met deze uitspraak en 35% is het hier noch mee eens, noch mee oneens. Voornamelijk leerlingen van het havo en vwo zijn het er niet mee eens.

Figuur 3. Ouders die hun kind mishandelen houden niet van hun kind.

Ruim vier op de tien jongeren (41%) zijn het er over eens dat ouders die mishandelen geholpen moeten worden en niet gestraft (figuur 4). Vooral meisjes vinden dat. Ruim een kwart (26%) is het hier niet mee eens. Dit geldt voornamelijk voor jongens. Een derde (33%) heeft er geen mening over.

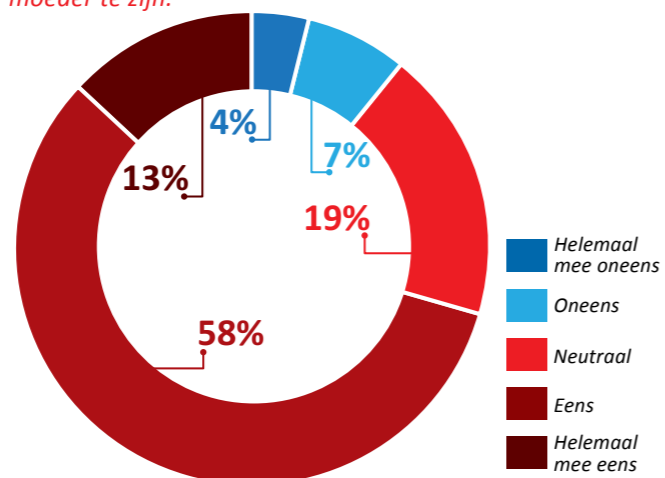
Figuur 4. Ouders die mishandelen moeten geholpen worden en niet gestraft.

JONGEREN DIE MISHANDELD WORDEN WILLEN NORMAAL BEHANDELD WORDEN ZOALS DE REST. INZOOMEN OP DE PROBLEMEN ZAL DEZE OOK VERGROTEN. (JONGEN, 17, HAVO)

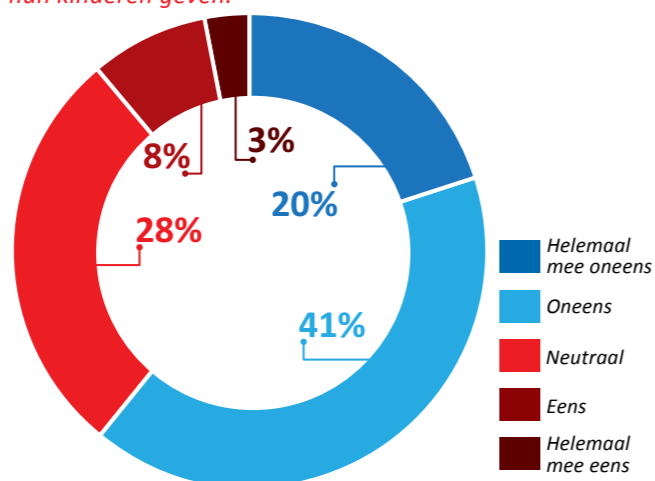
Over de stelling dat een ouder die mishandelt, kan leren een goede vader of moeder te zijn, zijn ruim zeven op de tien jongeren (71%) het eens (figuur 5). 11% is het er niet mee eens en 19% neemt een neutraal standpunt in.

Figuur 5. Ook een ouder die mishandelt, kan leren een goede vader of moeder te zijn.

Over de stelling 'mensen mogen zich niet bemoeien met de opvoeding die ouders hun kinderen geven' is 11% van de jonge respondenten het eens. Ruim zes op de tien jongeren (61%) zijn het oneens met de uitspraak en vinden dat anderen zich wel mogen bemoeien met de opvoeding die ouders hun kinderen geven (figuur 6). Dit vinden vooral hoogopgeleide jongeren. Bijna drie op de tien jongeren (28%) hebben er geen mening over; dit geldt vooral voor jongeren met ouders van niet-westerse afkomst.

Figuur 6. Mensen mogen zich niet bemoeien met de opvoeding die ouders hun kinderen geven.

SAMENVATTING

Uit deze resultaten blijkt dat jongeren het gedrag van ouders die mishandelen duidelijk afwijzen. Zo vindt 74% dat ouders hun kinderen niet mogen slaan als ze lastig zijn. Tegelijkertijd hebben jongeren een genuanceerde mening over ouders die mishandelen. 41% vindt dat ouders die mishandelen tegelijkertijd ook van hun kind kunnen houden en 71% van de jongeren denkt dat ouders die mishandelen, kunnen leren een goede vader of moeder te zijn. Ook zien jongeren liever dat ouders worden geholpen in plaats van gestraft als ze mishandelen en ze staan overwegend positief tegenover mensen buiten het gezin die zich met de opvoeding bemoeien.

HET IS FIJN OM JE VERHAAL KWIJT TE KUNNEN; DAN KUN JE NAAR EEN OPLOSSING ZOEKEN EN JE VOELT JE ONDERSTEUND. (MEISJE, 17, HAVO)

PRATEN OVER KINDERMISHANDELING

In deze paragraaf komt naar voren met wie jongeren zouden praten als ze mishandeld worden. Ook is gekeken met wie jongeren die daadwerkelijk te maken hebben (gehad) met mishandeling praten en of dit heeft geholpen.

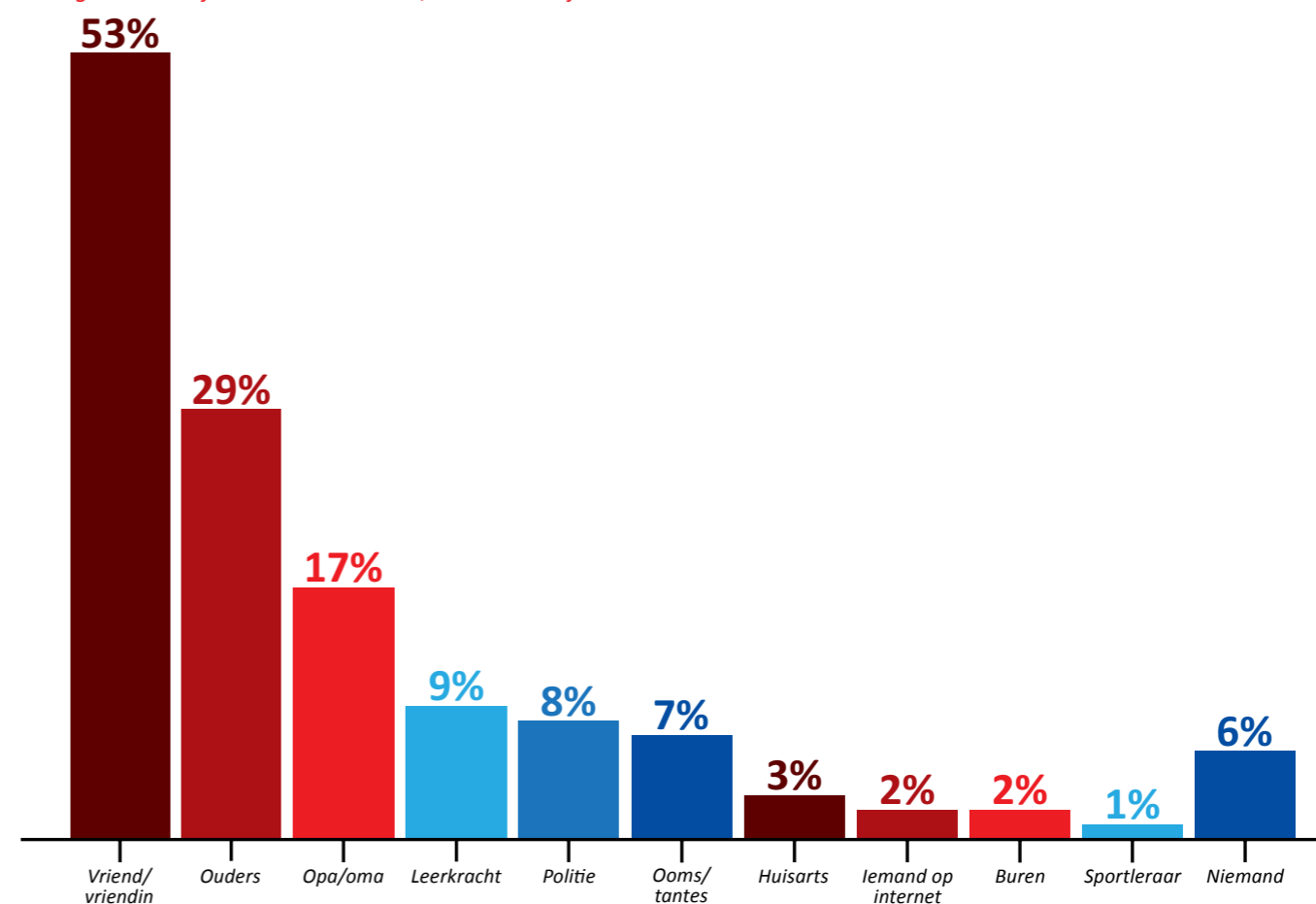
Ruim zeven op de tien (71%) weten aan wie ze het zouden vertellen als ze zouden worden mishandeld (tabel 3). Een kleinere groep (17%) zou dit niet weten.

TABEL 3. ALS IK ZOU WORDEN MISHANDELD, WEET IK AAN WIE IK HET ZOU VERTELLEN.

Helemaal mee oneens	6%
Mee oneens	11%
Niet eens / niet oneens	12%
Eens	44%
Helemaal mee eens	27%

De meeste jongeren zeggen dat ze het eerst aan een vriend of vriendin zouden vertellen als ze worden mishandeld (53%) (figuur 7). Dit zijn vooral meisjes en jongeren die zelf slachtoffer zijn (geweest). Op de tweede plaats zouden jongeren dit aan hun ouders vertellen (29%). Vervolgens worden grootouders genoemd (17%). Dit geven vooral jongeren van 13 en jonger aan. Huisarts, iemand van internet, burens en sportleraren worden het minst genoemd. Andere personen die worden genoemd, zijn broers, zussen, neven of nichten. 6% zou het aan niemand vertellen als ze mishandeld worden.

Figuur 7. Stel je wordt mishandeld, aan wie zou je dit het eerste vertellen?

In dit onderzoek is ook gevraagd naar de thuissituatie van de respondenten. 13% van de jongeren heeft het zelf erg moeilijk gehad thuis of zich daar onveilig gevoeld (tabel 4).

TABEL 4. HEB JE HET ZELF ERG MOEILIK GEHAD OF JE ONVEILIG GEVOELD THUIS?

Ja	13%
Nee	87%

Van de jongeren die het zelf erg moeilijk hadden thuis of zich daar onveilig hebben gevoeld, heeft meer dan driekwart (78%) erover gepraat (tabel 5). 22% heeft hier met niemand over gepraat.

TABEL 5. HEB JE HIER WELEENS MET IEMAND OVER GEPRAAFT?

Ja	78%
Nee	22%

Personen met wie ze hierover praten zijn; vrienden, familie, leerkrachten, de politie en hulpverleners zoals psychologen en maatschappelijk werkers. Opvallend is

dat vrienden duidelijk het vaakst genoemd worden. Bijna zeven op de tien (69%) zeggen dat praten heeft geholpen en ruim drie op de tien (31%) geven aan het niet hielp (tabel 6).

TABEL 6. HEEFT DIT GEHOLPEN?

Ja	69%
Nee	31%

SAMENVATTING

Ruim zeven op de tien jongeren weten aan wie ze het zouden vertellen als ze worden mishandeld. Vrienden worden het vaakst genoemd als personen aan wie ze het zouden vertellen. 13% van de jongeren geeft aan het thuis erg moeilijk te hebben gehad of heeft zich thuis onveilig gevoeld. 22% van deze jongeren heeft hier met niemand over gepraat. De jongeren die er wel over hebben gepraat geven aan dat vooral vrienden daarbij een belangrijke gesprekspartner zijn. 69% zegt dat het praten over hun situatie ook heeft geholpen.

JONGEREN DIE MISHANDELD WORDEN WILLEN EEN VEILIG THUIS, LOL HEBBEN EN HET ALLERLIEFST EEN NORMAAL LEVEN LEIDEN. (MEISJE, 13, VMBO)

ROL VAN JONGEREN BIJ KINDERMISHANDELING

Om grip te krijgen op de rol die jongeren zelf kunnen spelen is gevraagd of ze een leeftijdsgenoot kennen die het thuis erg moeilijk heeft of heeft gehad³. Vervolgens is gevraagd of jongeren bij vermoeden van mishandeling bij een vriend/vriendin hiernaar durven te vragen, of ze bereid zijn om hem of haar te helpen en of ze daartoe ook in staat zijn. Tot slot gaan jongeren in op de signalering van kindermishandeling.

Iets meer dan drie op de tien jongeren (31%) kennen één of meerdere jongeren van wie zij weten dat hij/zij het moeilijk hebben thuis (tabel 7). Dit zijn vooral meisjes en jongeren die zelf slachtoffer zijn. Bijna zeven op de tien (69%) kennen geen jongeren van wie zij weten dat die het thuis moeilijk hebben.

TABEL 7. KEN JE ÉÉN OF MEERDERE KIND(EREN)/ JONGERE(N) VAN WIE JE WEET OF DENKT DAT ZIJ HET THUIS MOEILIK HEEFT/HEBBEN?

Ja	31%
Nee	69%

Bijna zeven op de tien jongeren (69%) kennen één of twee leeftijdsgenoten en bijna een kwart (23%) kent er drie of meer van wie zij weten dat die het thuis moeilijk hebben. De overige jongeren (8%) hebben niets ingevuld

³ In de context van dit onderzoek wordt onder 'het moeilijk hebben' verstaan dat de persoon in kwestie thuis te maken heeft met een ouder of een ander volwassene die hem of haar bijvoorbeeld sloeg,

geen aandacht gaf, regelmatig uitschold, slecht te eten gaf, op een seksuele manier aanraakte of aansprak. Ook (verbaal) geweld tussen ouders wordt hieronder geschaard.

op de vraag om hoeveel jongeren het gaat. Meer dan zes op de tien (63%) jongeren zouden ernaar durven vragen als ze denken dat een vriend(in) wordt mishandeld (tabel 8). Dit geven vooral de jongeren van 18 jaar en ouder aan. Een kleinere groep zou dat niet durven. Een kwart weet het antwoord op deze vraag niet.

TABEL 8. STEL JE DENKT DAT EEN VRIEND OF VRIENDIN MISHANDELD WORDT, DURF JIJ ER NAAR TE VRAGEN?

Ja	63%
Nee	12%
Weet ik niet	25%

Vrijwel alle jongeren zouden een vriend(in) willen helpen die mishandeld wordt (94%) (tabel 9). Een aantal weet het niet (4%) en 2% zou niet willen helpen.

TABEL 9. ZOU JE EEN VRIEND(IN) DIE MISHANDELD WORDT WILLEN HELPEN?

Ja	94%
Nee	2%
Weet ik niet	4%

Meer dan zes op de tien jongeren (62%) zouden iemand die ze niet zo heel goed kennen en die wordt mishandeld, willen helpen (tabel 10). Het zijn voornamelijk meisjes die dat antwoorden. Meer dan drie op de tien (31%) weten niet of ze zouden willen helpen en 7% zou het niet willen doen.

TABEL 10. JE WEET DAT IEMAND DIE JIJ NIET ZO HEEL GOED KENT WORDT MISHANDELD. WIL JE HEM/HAAR HELPEN?

Ja	62%
Nee	7%
Weet ik niet	31%

Bijna zes op de tien jonge respondenten (56%) denken dat ze iemand die mishandeld wordt, kunnen helpen (tabel 11). Een op de tien denkt van niet en 34% weet het niet.

TABEL 11. DENK JIJ DAT JE IEMAND DIE MISHANDELD WORDT KUNT HELPEN?

Ja	56%
Nee	10%
Weet ik niet	34%

JONGEREN DIE MISHANDELD WORDEN WILLEN ZICH NIET BUITENGESLOTEN VOELEN, ZE WILLEN VEEL AANDACHT ZODAT ZE DENKEN DAT MISSCHIEN NOG ANDERE MENSEN VAN ZE HOUDEN OF OM ZE GEVEN (JONGEN, 14, VMBO)

Bijna een kwart (24%) is het ermee eens dat je niet van een vriend(in) kan verwachten dat hij of zij je helpt als je thuis mishandeld wordt (tabel 12). Dat vinden vooral (v)mbo'ers. De helft van de respondenten is het daar niet mee eens (vooral havo'ers en vwo'ers) en ruim een kwart is hier neutraal over.

TABEL 12. VAN EEN VRIEND/VRIENDIN KUN JE NIET VERWACHTEN DAT HIJ/ZIJ JE HELPT ALS JE THUIS MISHANDELD WORDT.

Helemaal mee oneens	16%
Mee oneens	34%
Niet eens / niet oneens	26%
Eens	19%
Helemaal mee eens	5%

Ruim een kwart (27%) is het niet eens met de uitspraak 'ik vertel aan niemand dat een vriend/vriendin wordt mishandeld als hij/zij dat niet wil' (tabel 13). Het zijn met name de oudere jongeren die het niet eens zijn met deze stelling. Eenzelfde percentage is hier neutraal over. Bijna de helft van de jongeren (46%) zal aan niemand vertellen dat een vriend(in) wordt mishandeld als hij of zij dat niet wil.

TABEL 13. IK VERTEL AAN NIEMAND DAT EEN VRIEND/VRIENDIN WORDT MISHANDELD ALS HIJ/ZIJ DAT NIET WIL.

Helemaal mee oneens	8%
Mee oneens	19%
Niet eens / niet oneens	27%
Eens	22%
Helemaal mee eens	24%

Vier op de tien jongeren geven aan dat ze denken aan het gedrag van iemand te kunnen zien of hij of zij mishandeld wordt (tabel 14). Een kleine groep (14%) denkt dit niet te kunnen.

TABEL 14. ZOU JIJ AAN HET GEDRAG VAN IEMAND KUNNEN ZIEN OF HIJ/ZIJ MISHANDELD WORDT?

Ja	40%
Nee	14%
Weet ik niet	46%

Hieronder is een selectie weergegeven aan gedragskenmerken die jongeren noemen waaraan ze denken te kunnen zien of een leeftijdsgenoot mishandeld wordt.

Agressief, een beetje achterdochtig zijn, boos, verdrietig, chagrijnig, vaak aandacht willen, stil zijn, een 'masker' opzetten, onzeker, bang, terughoudend, triest en verdrietig, heel onzeker, weinig vertrouwen.

SAMENVATTING

31% van de jongeren kent één of meerdere leeftijdsgenoten waarvan ze weten of denken dat hij/zij wordt mishandeld. 94% geeft aan een vriend of vriendin te willen helpen en 62% is bereid iemand te helpen die ze niet goed kennen. De helft vindt dat van een vriend of vriendin verwacht mag worden dat ze helpen en 56% denkt ook daadwerkelijk te kunnen helpen. Als een jongere vermoedt dat een vriend of vriendin mishandeld wordt durft 63% te vragen of dit ook daadwerkelijk het geval is. Wanneer een vriend of vriendin mishandeld wordt en wil dat hij/zij daar niet over praat met anderen, dan doet 46% van de jongeren dat ook niet. 14% van de jongeren denkt niet aan leeftijdsgenoten te kunnen zien of hij/zij mishandeld wordt. Bij het signaleren van mishandeling noemen jongeren zowel introvert en extrovert gedrag.

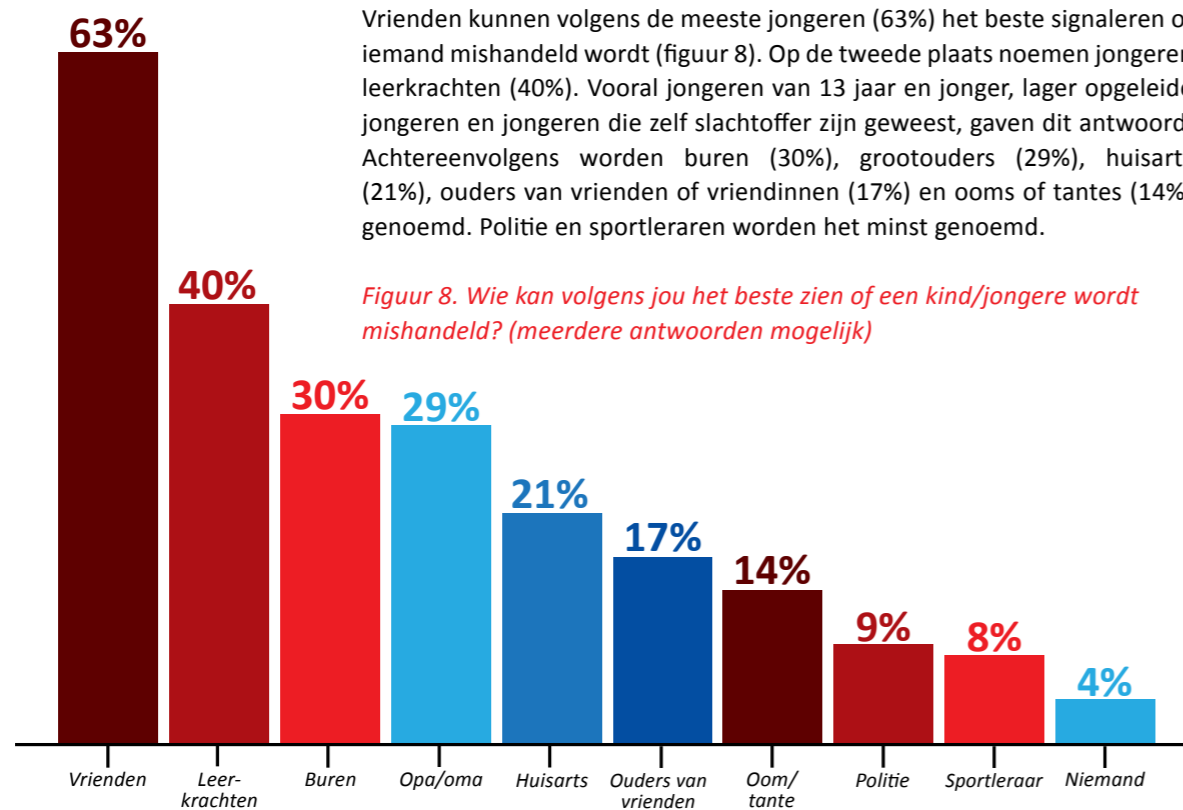
IK VOELDE ME OP
GELUCHT, WANT IK
KROPTE ALLES OP.
(MEISJE, 14, VMBO)

AANPAK VAN KINDERMISHANDELING

In deze paragraaf staan de resultaten beschreven die ingaan op de aanpak van kindermishandeling. Jongeren geven aan wie volgens hen kindermishandeling het beste kan signaleren en aanpakken en welke rol ze daarbij voor zichzelf zien weggelegd. Ook wordt ingegaan op de gewenste aanpak en de functie die school volgens jongeren hierbij moet innemen.

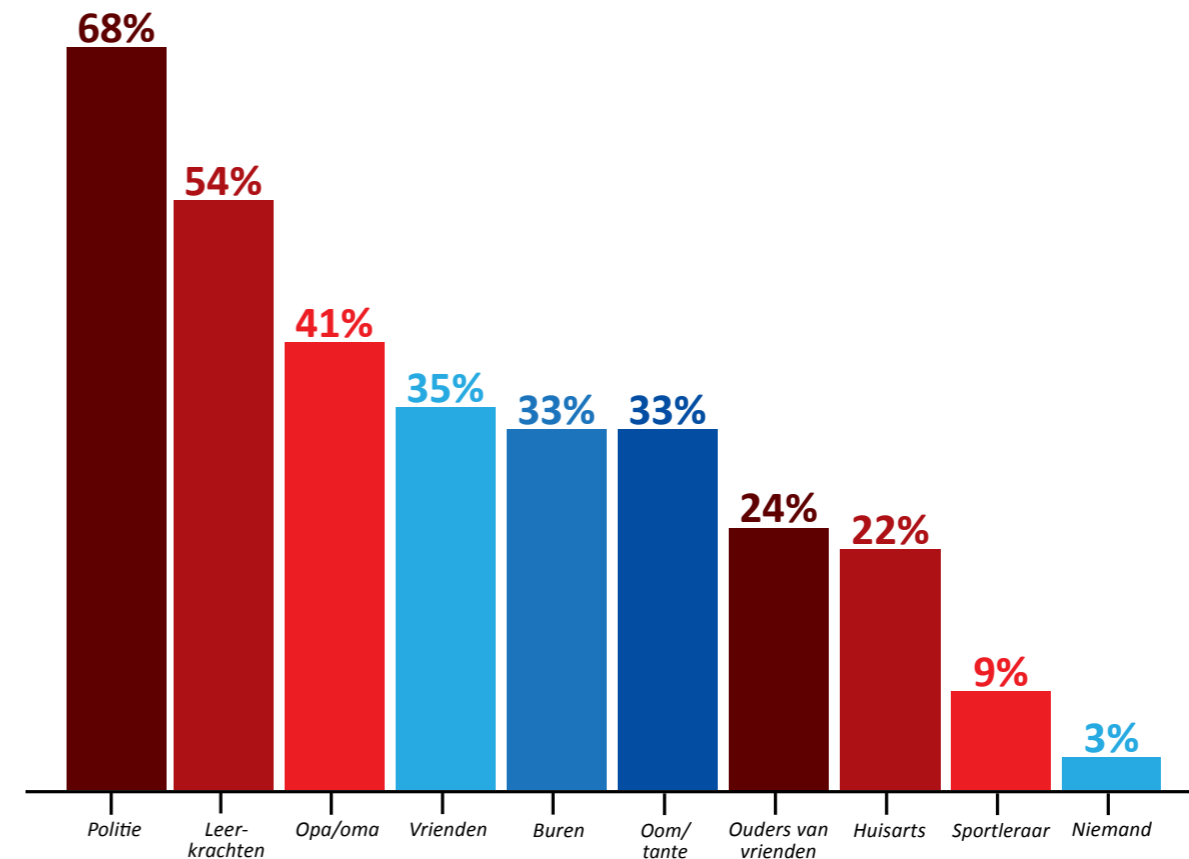
Vrienden kunnen volgens de meeste jongeren (63%) het beste signaleren of iemand mishandeld wordt (figuur 8). Op de tweede plaats noemen jongeren leerkrachten (40%). Vooral jongeren van 13 jaar en jonger, lager opgeleide jongeren en jongeren die zelf slachtoffer zijn geweest, gaven dit antwoord. Achtereenvolgens worden burens (30%), grootouders (29%), huisarts (21%), ouders van vrienden of vriendinnen (17%) en ooms of tantes (14%) genoemd. Politie en sportleraren worden het minst genoemd.

Figuur 8. Wie kan volgens jou het beste zien of een kind/jongere wordt mishandeld? (meerdere antwoorden mogelijk)

De politie is volgens de meeste jongeren de partij die moet ingrijpen bij kindermishandeling (68%) (figuur 9). Vooral jongeren van 13 jaar en jonger noemen de politie. Op de tweede plaats staan leerkrachten (54%). Vooral jongeren die zelf slachtoffer zijn geweest vinden dat leerkrachten het beste kunnen ingrijpen. Op de derde plaats noemen jongeren hun grootouders (41%) en op de vierde plaats vrienden (35%). Vrienden worden vooral door jongeren van 16 en 17 jaar genoemd. Buren en ooms en tantes staan op een gedeelde vijfde plaats (33%).

Figuur 9. Wie van de volgende mensen moet volgens jou ingrijpen bij kindermishandeling? (meerdere antwoorden mogelijk)

De beste manier om iemand te helpen die mishandeld wordt, is volgens de meeste jongeren door samen met die persoon te zoeken naar iemand anders die kan helpen (61%) (tabel 15). Dit denken vooral meisjes. Op de tweede plaats denken jongeren dat goed luisteren helpt (42%). Vooral meisjes en jongeren die zelf slachtoffer waren, denken dat dit helpt.

TABEL 15. WAT VIND JIJ DE BESTE MANIER OM IEMAND TE HELPEN DIE MISHANDELD WORDT (MEERDERE ANTWOORDEN WAREN MOGELIJK)

Door met hem/haar te zoeken naar iemand die kan helpen	61%
Door goed te luisteren	42%
Door het te vertellen aan iemand die ik vertrouw (bijvoorbeeld mijn ouders of leraar)	24%
Door leuke en ontspannende dingen te doen	20%
Weet ik niet	6%

IEMAND DIE ER OOIET MEE
TE MAKEN HEEFT GEHAD,
ZOU JONGEREN KUNNEN
INFORMEREN OVER
KINDERMISHANDELING.
(JONGEN, 14, HAVO)

Op de derde plaats denken jongeren dat zij iemand die mishandeld wordt kunnen helpen door erover te vertellen aan iemand die ze vertrouwen (24%). Voornamelijk jongeren van 13 jaar en jonger denken dat dit werkt. Als laatste manier denken jongeren dat het die persoon helpt als ze leuke en ontspannende dingen met hem of haar doen (20%). Jongeren die zelf slachtoffer zijn geweest, gaven dit antwoord vaker dan gemiddeld.

44% van de jongeren denkt dat kindermishandeling het beste kan worden bestreden als jongeren leren wat ze moeten doen als ze mishandeld worden (tabel 16). Vooral meisjes en jongeren die zelf slachtoffer zijn geweest, zijn die mening toegedaan. Op de tweede plaats denken jongeren dat anderen moeten leren wat ze moeten doen als ze zien dat iemand in hun omgeving mishandeld wordt (37%). Dit denken vooral meisjes. Op de derde plaats denken jongeren dat professionals moeten weten wat ze moeten doen als zij met een mishandeld kind in aanraking komen (32%). Ook hier zijn het vooral meisjes die dit vinden.

TABEL 16. HOE KAN KINDERMISHANDELING HET BESTE WORDEN BESTREDEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

Door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze mishandeld worden	44%
Door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze zien dat iemand in hun omgeving mishandeld wordt	37%
Door professionals, zoals leraren en huisartsen, te leren wat ze moeten doen als iemand mishandeld wordt	32%
Door er veel aandacht aan te besteden op het internet, in de krant en op de televisie	25%
Door daders van kindermishandeling te straffen	20%
Door ouders verplicht een opvoedcursus te geven	14%

Jongeren zouden het liefst via themalessen op school worden geïnformeerd over kindermishandeling (40%) (tabel 17). Dit willen vooral meisjes en jongeren die zelf slachtoffer zijn geweest. Op de tweede plaats zouden jongeren via televisieprogramma's geïnformeerd willen worden (35%). Meisjes en jongeren van niet-westerse ouders noemen dit vaker dan gemiddeld.

TABEL 17. HOE WIL JIJ HET LIEFST WORDEN GEÏNFORMEERD OVER KINDER-MISHANDELING? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

Themalessen op school	40%
Televisieprogramma	35%
Internetsite	17%
Facebook, twitter, youtube (social media)	17%
Folder/flyer	16%
Televiespot	14%
Door een internetgame	4%

Bijna twee op de tien jongeren (19%) zijn het er over eens dat er bij hun op school aandacht is besteed aan kindermishandeling (tabel 18). Met name jonge jongeren (15 jaar en jonger) zijn het eens met de stelling. Ruim de helft van de jongeren (55%) geeft aan dat er bij hen op school geen aandacht is besteed aan kindermishandeling. Dit zeggen vooral de oudere jongeren en jongeren met een hogere opleiding (havo / vwo). Ruim een kwart (26%) is neutraal over de stelling.

TABEL 18. BIJ MIJ OP SCHOOL IS AANDACHT BESTEED AAN KINDERMISHANDELING.

Helemaal mee oneens	27%
Mee oneens	28%
Niet eens / niet oneens	26%
Eens	17%
Helemaal mee eens	2%

SAMENVATTING

Vrienden zijn volgens jongeren het beste in staat om te zien of er sprake is van mishandeling. Jongeren zien zichzelf niet als de aangewezen persoon om in te grijpen. Politie mensen en leerkrachten zijn volgens hen hiertoe het beste in staat. Een belangrijke oplossing om kindermishandeling aan te pakken ligt volgens de jongeren bij jongeren zelf. Door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze mishandeld worden en wat ze moeten doen als ze zien dat iemand anders mishandeld wordt. De school is volgens jongeren een belangrijke plek om door middel van themalessen meer kennis op te doen over kindermishandeling. 55% geeft aan dat er op zijn/haar school geen aandacht is besteed aan kindermishandeling. Ook televisieprogramma's die over kindermishandeling gaan vinden jongeren een goed middel om jongeren te informeren over dit onderwerp.

JONGEREN DIE MISHANDELD WORDEN WILLEN DAT NIEMAND ERACHTER KOMT, WANT ZE SCHAMEN ZICH VAAK. MAAR STIEKEM HOPEN ZE OOK DAT ER HULP WORDT INGESCHAKELD. (MEISJE, 15, HAVO)

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

Met dit onderzoek is in kaart gebracht hoe jongeren in Nederland tegen kindermishandeling aankijken, hoe zij vinden dat kindermishandeling aangepakt moet worden en welke rol ze daar zelf bij willen en kunnen spelen. In dit hoofdstuk zijn de conclusies en aanbeveling die uit de resultaten zijn voortgekomen beschreven.

Jongeren begrijpen dat de oorzaak van kindermishandeling vaak erg complex is. Dit kan worden afgeleid uit het gegeven dat ouders die mishandelen door de jonge respondenten niet per definitie worden weggezet als slechte ouders. Ook ouders die mishandelen kunnen van hun kind houden en kunnen leren een goede vader of moeder te zijn. Volgens jongeren is het ook beter om ouders die mishandelen te helpen in plaats van te straffen.

Als een jongere zou worden mishandeld wil hij/zij dit het liefst delen met een vriend of vriendin. In de praktijk blijkt ook dat jongeren die zelf te maken hebben gehad met mishandeling hier bij voorkeur over praten met een vriend of vriendin. Zorgwekkend is dat 22% van de jongeren, die te maken heeft gehad met kindermishandeling, aangeeft hier met niemand over gesproken te hebben.

De resultaten laten zien dat de bereidheid onder jongeren om elkaar te helpen groot is. Vooral als een vriend of vriendin wordt mishandeld willen jongeren graag een steun in de rug zijn. Deze steun vindt bij voorkeur plaats door met hem/haar te zoeken naar iemand die kan helpen en door een luisterend oor te bieden. Jongeren zien zichzelf niet in de positie om de mishandeling bij een vriend of vriendin te laten stoppen. Daarnaast zijn ze terughoudend met het vertellen over de mishandeling aan anderen als de

vriend of vriendin die mishandeld wordt dit niet wenst. Wanneer jongeren dit zelf wel nodig vinden, maar de vriendschap niet op het spel willen zetten, kan dit voor een dilemma zorgen.

Eenzijds zijn jongeren dus belangrijke personen om kindermishandeling te signaleren, anderzijds zien zij zichzelf niet als de aangewezen persoon om dit te melden en/of in te grijpen. Leerkrachten zijn volgens jongeren goed in staat om kindermishandeling te signaleren en aan te pakken, daarna burens en grootouders. De politie wordt genoemd als degene die het beste kan ingrijpen. De huisarts en de sportleraar worden in mindere mate gezien als geschikte personen om kindermishandeling te melden en/of aan te pakken.

Kindermishandeling kan volgens jongeren het beste worden aangepakt door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze zelf mishandeld worden en wat ze moeten doen als een vriend/vriendin mishandeld wordt. Dit kan volgens jongeren het beste worden gerealiseerd op school. 40% zou het liefst via themalessen op school geïnformeerd willen worden over kindermishandeling.

Aanbevelingen

- Jongeren moeten beter worden voorgelicht over kindermishandeling en de wijze waarop ze kunnen handelen als zijzelf of een vriend/vriendin wordt mishandeld.
- De belangrijke ondersteunende en signalerende rol die jongeren kunnen spelen als een leeftijdsgenoot wordt mishandeld moet worden erkend en benut in de aanpak van kindermishandeling.
- Er moet meer aandacht komen voor kindermishandeling in het onderwijs.
- Bij ouders die mishandelen moet in plaats van straf de nadruk worden gelegd op hulpverlening.

Vervolgonderzoek

Uit het onderzoek komt duidelijk naar voren dat jongeren een belangrijke ondersteunende rol kunnen hebben als een vriend of vriendin wordt mishandeld. Om jongeren de juiste bagage te geven om dit ook goed te doen moet duidelijk zijn welke grenzen ze zelf aan deze ondersteuning stellen. Een kwalitatief vervolgonderzoek kan hier meer inzicht in verschaffen.

Enquête

NJR Panel - omdat jouw mening belangrijk is!

Om kindermishandeling goed aan te kunnen pakken is het belangrijk dat we weten hoe jongeren over dit onderwerp denken. Vandaar deze vragenlijst. De vragenlijst is anoniem, je hoeft dus geen naam in te vullen. Aan het einde van de vragenlijst staan enkele tips als je zelf met kindermishandeling te maken hebt of hebt gehad of het moeilijk hebt thuis. Het duurt ongeveer 10 minuten en er bestaan geen goede of foute antwoorden. Veel succes en alvast bedankt voor het invullen!

Deze vragenlijst is anoniem, je hoeft geen naam in te vullen.

01. Je bent

- Een meisje
 Een jongen

02. Jouw leeftijd is

---

03. Je volgt

- Vmbo basis
 Vmbo kader
 Vmbo gemengde leerweg
 Vmbo theoretische leerweg
 Mbo beroepsbegeleidende leerweg
 Mbo beroepsopleidende leerweg
 Havo
 Vwo

04. In welk land is jouw vader geboren?

---

05. In welk land is jouw moeder geboren?

---

06. In welk land ben je geboren?

---

07. Welke soorten kindermishandeling ken jij?

---

08. Hoeveel kinderen/jongeren denk je dat er in Nederland mishandeld worden?

- 10.000
 50.000
 100.000
 120.000

Wat is kindermishandeling?

Wanneer een kind of een jongere door een ouder of een ander volwassen persoon bijvoorbeeld geslagen wordt, geen aandacht krijgt, constant wordt uitgescholden, niet goed te eten krijgt, op een seksuele manier aangeraakt of aangesproken wordt of geweld tussen ouders meemaakt, dan wordt hij/zij mishandeld.

Geef aan in welke mate je het eens of oneens bent met de onderstaande stellingen.

09. Bij mij op school is aandacht besteed aan kindermishandeling.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

10. Ouders die hun kind mishandelen doen dit expres.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

11. Ouders mogen kinderen die lastig zijn slaan.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

12. Ik vertel aan niemand dat een vriend/vriendin wordt mishandeld als hij/zij dat niet wil.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

13. Ouders die hun kind mishandelen houden niet van hun kind.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

14. Als ik zou worden mishandeld weet ik aan wie ik het zou vertellen.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

15. Van een vriend/vriendin kun je niet verwachten dat hij/zij je helpt als je thuis mishandeld wordt.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

16. Ouders die mishandelen moeten geholpen worden en niet gestraft.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

17. Ook een ouder die mishandelt, kan leren een goede vader of moeder te zijn.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

18. Mensen mogen zich niet bemoeien met de opvoeding die ouders hun kinderen geven.

Oneens   1   2   3   4   5   Eens

19. Ken je een of meerdere kind(eren)/jongere(n)

van wie je weet of denkt dat zij het thuis moeilijk heeft/hebben? Bijvoorbeeld omdat hij/zij door een volwassen persoon:

- geslagen wordt,
- constant uitgescholden wordt,
- niet goed te eten krijgt, niet goed verzorgd wordt
- op een seksuele manier aangeraakt of aangesproken wordt,
- nauwelijks aandacht krijgt,
- ouders heeft die altijd ruzie hebben, elkaar slaan, vernederen en/of bedreigen?

Ja, hoeveel?

Nee

20. Heb je het zelf erg moeilijk gehad of je onveilig gevoeld thuis?

- Ja
 Nee (ga door naar vraag 24)

21. Heb je hier weleens met iemand over gepraat?

- Ja
 Nee (ga door naar vraag 25)

22. Met wie heb je hierover gepraat?

---

23. Heeft dit geholpen?

Ja, waarom wel?

Nee, waarom niet?

---

24. Zou jij aan het gedrag van iemand kunnen zien of hij/zij mishandeld wordt?

Ja, namelijk

Nee

Weet ik niet

25. Stel je denkt dat een vriend of vriendin mishandeld wordt, durf jij er naar te vragen?

- Ja
 Nee
 Weet ik niet

26. Zou je een vriend(in) die mishandeld wordt willen helpen?

- Ja
 Nee
 Weet ik niet

27. Je weet dat iemand die jij niet zo heel goed kent wordt mishandeld. Wil je hem/haar helpen?

- Ja
 Nee
 Weet ik niet

28. Denk jij dat je iemand die mishandeld wordt kunt helpen?

- Ja
 Nee
 Weet ik niet

29. Wat vind jij de beste manier om iemand te helpen die mishandeld wordt?

- Door goed te luisteren
 Door leuke en ontspannende dingen te doen
 Door met hem/haar te zoeken naar iemand die kan helpen
 Door het te vertellen aan iemand die ik vertrouw (bijvoorbeeld mijn ouders of een leraar)
 Door bij anderen voor mij op te komen
 Door mee te helpen bij het vinden van een oplossing
 Weet ik niet
 Anders, namelijk

---

30. Stel je wordt mishandeld, aan wie zou je dit het eerste vertellen?

- Opa/oma
- Vriend/vriendin
- Leerkracht
- Ouders
- Niemand
- Oom/tante
- Iemand op internet
- Sportleraar
- Buren
- Politie
- Huisarts
- Iemand anders namelijk

31. Wie kan volgens jou het beste *zien* of een kind/jongere wordt mishandeld? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Leerkrachten
- Vrienden
- Buren
- Opa/oma
- Politie
- Ooms/tantes
- Ouders van vrienden/vriendinnen
- Niemand
- Sportleraar
- Huisarts
- Iemand anders namelijk

32. Stel je wordt mishandeld, aan wie zou je dit het eerste vertellen?

- Leerkrachten
- Vrienden
- Buren
- Politie
- Ouders van vrienden/vriendinnen
- Opa/oma
- Ooms/tantes
- Niemand
- Sportleraar
- Huisarts
- Iemand anders namelijk

33. Ken jij organisaties bij wie je om hulp kunt vragen als je wordt mishandeld?

- Ja, namelijk

Nee

34. Hoe kan kindermishandeling het beste worden bestreden?

- Door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze mishandeld worden.
- Door ouders verplicht een opvoedcursus te geven.
- Door jongeren te leren wat ze moeten doen als ze zien dat iemand in hun omgeving mishandeld wordt.
- Door daders van kindermishandeling te straffen.
- Door professionals, zoals leraren en huisartsen, te leren wat ze moeten doen als iemand mishandeld wordt.
- Door er veel aandacht aan te besteden op het internet, in de krant en op de televisie.
- Anders namelijk

35. Wie kan volgens jou het beste *zien* of een kind/jongere wordt mishandeld? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Folder/flyer
- Internetsite
- Televisieprogramma
- Themalessen op school
- Televisiespot
- Facebook, Twitter, Youtube (social media)
- Door een internetgame
- Anders namelijk

36. Wat willen kinderen/jongeren die mishandeld worden volgens jou het liefst?

37. Ken jij dit logo?

- Ja
- Nee

Colofon

NJR, november 2013

Met dank aan Augeo Foundation, alle jongeren van het NJR Panel en de docenten die hebben meegeholpen.

Tekst en uitvoering: Linda Janmaat, Johan Kruip, Sheila Rebel

Vormgeving: Rianne Rijlaarsdam

Mogelijk gemaakt door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

De scholen die vertegenwoordigd zijn in dit onderzoek zijn: Dr. Nassau College (Assen), Stedelijk Dalton Lyceum (Dordrecht), Actief College (Oud-Beijerland), CS Walcheren, locatie Van de Perre (Walcheren), Koning Willem II College (Tilburg), Stellingwerf College (Oosterwolde), Vlietland College (Leiden), SG Lelystad, ROC Aventus (Apeldoorn) en ROC Midden Nederland (Utrecht), Scholengemeenschap Tabor, Locatie Oscar Romero (Hoorn), Hogeland College, Daltonvestiging (Uithuizen), Reynaert College (Hulst), Parkendaal Lyceum (Arnhem en Apeldoorn) en Twents Carmel College (Oldenzaal)

